

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

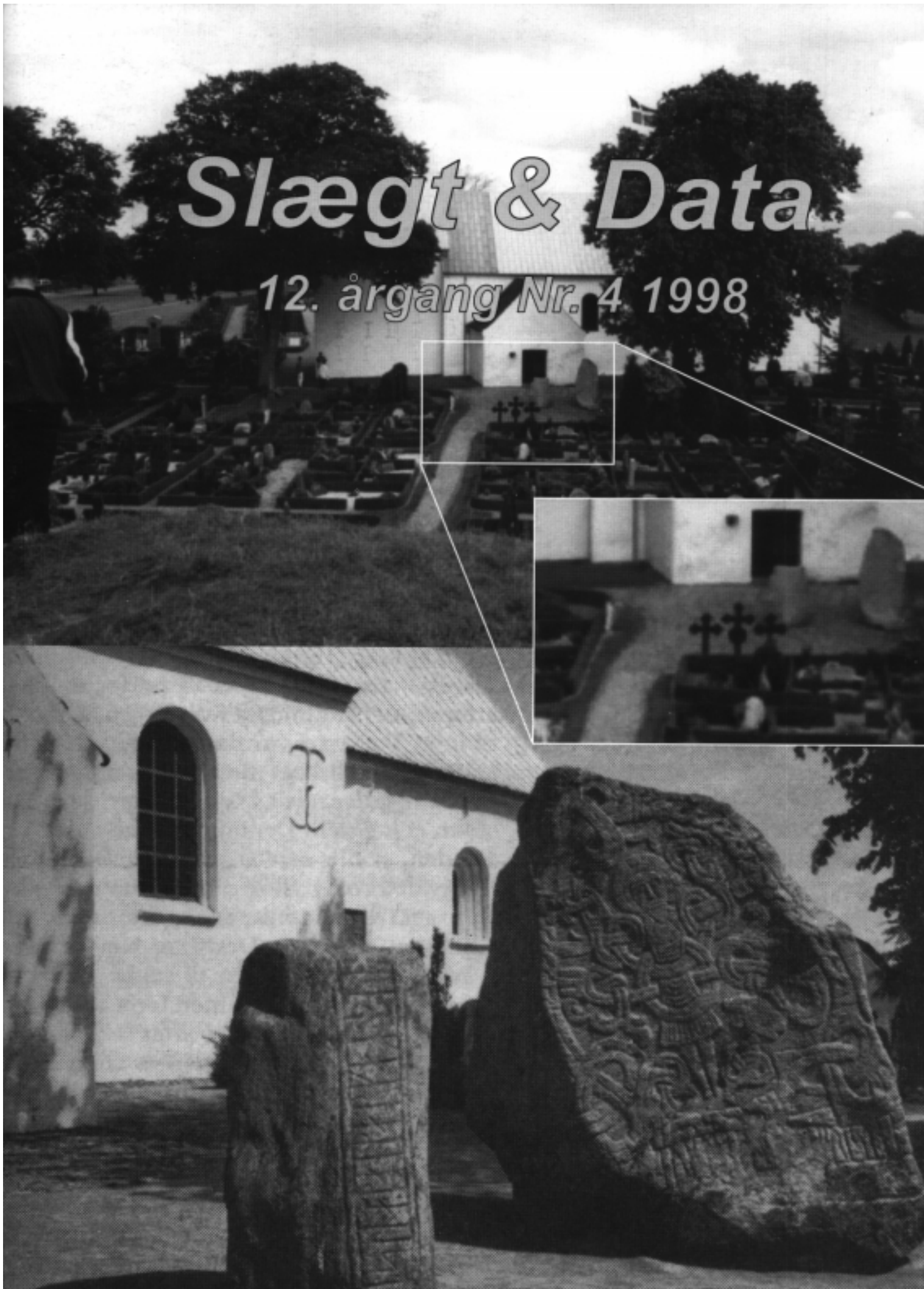
Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Slægt & Data

12. årgang Nr. 4 1998

Slægt & Data

Udgives af DIS-Danmark

(Databehandling i Slægtsforskning)
E-mail: DIS@vip.cybercity.dk
Web-side: users.cybercity.dk/~dko6959
Slægt & Data udkommer 4 gange årl.
i månederne:
Marts, juni, september og december.
Trykplag 1950 eksemplarer.

Redaktør:

Hanne Marie Rud
Thøger Larsens Allé 48
2750 Ballerup
Tlf. 44 66 17 04
e-mail: Hanne@Rud.net

Adresse-ændringer:

Kassereren:
Werner Wittekind
Rudersdalvej 114
2840 Holte
Tlf. 45 41 43 15
e-mail: comptabl@post2.tele.dk

Artikler i bladet afspejler ikke nødvendigvis foreningens holdning. Artikler uden forfatterangivelse kan betragtes som foreningsstof.

Redaktionen påtager sig intet ansvar for uopfordret indsendt materiale og forbeholder sig ret til redigering af tilsendte artikler. Bladet sendes gratis til foreningens medlemmer.

Eftertryk er tilladt efter aftale med redaktionen. Det skal forsynes med tydelig kildeangivelse og med tilsendelse af det aftrykte.

Deadline:

1. maj
1. august
1. november
1. februar

Udkommer:

juni
september
december
marts

Medlemskontingent 1999: 100 kr.
Løssalg pris: 35,00 kr. pr. nr.
Girokonto: 501-2058

ISSN 0903-6172

Indhold

- 5 Om at snuble over anerne
- 7 Brugermøde på Landsarkivet for Nørrejylland
- 10 Nyt fra arkiverne
- 15 Tips & ideer
- 16 Læsekreds
- 17 Hvem Forsker Hvad
- 19 Folketællingerne for Århus området
- 21 Register for 1997 og 1998
- 23 Nyheder fra DDAs homepage
- 25 Skifteuddrag af Bornholmske skifter
- 26 Kildeindtastningsprojektet - en opsamling
- 32 Kontingent for 1999

DIS-Danmark

Bestyrelsesmedlemmer:

Svend-Erik Christiansen Hvedebjergvej 24, 8220 Brabrand, Tlf. 86 25 22 52 (fmd.)
e-mail: sec@forum.dk
Erik Kann, Johan Jepsensvej 1, 2830 Virum, Tlf. 45 85 18 02 (næstfmd, nordisk repr.)
e-mail: Erik.Kann@visaid.dk
Arne Julin, Hovedgaden 75, 4050 Skibby, Tlf. 47 52 80 48 (ekspedition)
e-mail: ccc28775@vip.cybercity.dk
Werner Wittekind, Rudersdalsvej 114, 2840 Holte, Tlf. 45 41 43 15 (kasserer)
e-mail: comptabl@post2.tele.dk
Hanne Marie Rud, Thøger Larsens Allé 48, 2750 Ballerup, Tlf. 44 66 17 04 (redaktør)
e-mail: Hanne@Rud.net
Jens Verner Nielsen, Bagergyden 1, Høruphav, 6470 Sydals, Tlf. 74 41 55 80 (sekr)
e-mail: jvn@post8.tele.dk
Ole Degn, Mellemhøj 11, 8800 Viborg, Tlf. 86 67 47 02
e-mail: OD@lav.sa.dk
Jørgen Rasmussen, Erik Skeelsvej 24a, 5700 Svendborg, Tlf. 62 22 98 34
e-mail: redder@get2net.dk
Ole H. Jensen, Kløvermarken 3, 6430 Nordborg, Tlf. 74 45 02 35
e-mail: ohj@adr.dk

Forsidebillede:

Privat foto fra sommerferie-tur til Jelling. (Hanne Marie Rud)

Kalenderen

KØBENHAVN

Jeg har været spejderleder i nogle år. Der har jeg haft en undervisningsrække, jeg kaldte DROP INN. Denne form forsøger jeg nu, lært lidt af de erfaringer samt udsagn fra det sidste møde i nov. i København.

Jeg forsøger her i foråret 1999 at lave 3 DROP IN med tre forskellige emner. De vil alle blive afholdt i Holte og alle på lørdage fra kl 1300 til 1700.

Modellen for møderne vil være: kl 1315: Emnet starter, 1500 pause (kaffe, vand og brød)
1630 - fri snak.

Under det sidste punkt mener jeg alt kan snakkes om, jeg har flere gange oplevet, at vi kunne komme lidt videre med vores egne problemer, hvis kunne snakke med andre om dem. Det er tanken, at alle emner kan tages op, tekniske såsom evt. tolknings-, læse- eller andre problemer.

Denne forsøg-mødeform vil dog have en begrænsning; foreløbig er den forbeholdt Øresundskysten fra Gentofte op til Helsingør, Frederikssund, Hillerød, sådan nogenlunde. Jeg har i denne model også sat en deltagerbegrænsning til 25 personer.

Der skal altså hurtig tilmelding til. Men jeg kan allerede love jer, såfremt denne mødeform falder i jeres smag, vil vi prøve at få den til at fungere andre steder også.

Husk dog, jeg er stadig kasserer i DIS-Danmark, jeg har mange andre interesser, så hvis det går hen og bliver succes, kan det kun blive med hjælp lokale steder fra. Vi fra bestyrelsen er i alle til rådighed med hjælp, men tro ikke, at vi kan gøre det uden hjælp.

Programmet for foråret 1999 lyder

DROP IN

Havarthigården, Spejderhytten

Havarthivej 2840 i Holte. Bus til Døren fra Holte station, max 25 deltagere, fortrinsvis „whiskybæltet“

DROP IN Lørdag den 16. jan 1999: Lav din egen hjemmeside

DROP IN lørdag den 20. feb 1999: Hvordan bruger jeg BK5 optimalt ?

DROP IN lørdag den 20. marts 1999: Hvad kan jeg bruge internet til ?

Tilmelding: Werner Nielsen Wittekind, tlf 4541 4315 privat eller arbejde 3317 6735

Email. comtabl@post2.tele.dk

1999

Kalenderen

FYN

10. april 1999 kl. 13

Mødested: Svendborg Tekniske Skole, Porthusvej 71, Svendborg.

„Hjemmeside for begyndere - tips og ideer om, hvordan man laver sin egen hjemmeside“.

Foreningens webmaster, Jens Verner Nielsen, vil guide deltagerne på en tur i hjemmesidens verden.

Tilmelding til Jørgen Rasmussen tlf.. 6222 9834 eller e-mail: redder@get2net.dk.

JYLLAND

Brother's Keeper og WinFam

Lørdag den 6. marts 1999

Mødested: Kolding Amtsgymnasium, Skovvangen 10, 6000 Kolding
kl. 10.00- 16.00

I samarbejde med Trekantområdets Slægtshistoriske Forening, Koldinghus Forening af Slægtsforskere og DIS-Danmark afholdes møde om slægtsforskningsprogrammer med særlig henblik på øjeblikkets to mest benyttede programmer i Danmark, nemlig Brother's Keeper og WinFam. DIS-medlemmerne Bjørn Skinnerup og Knud Spangsø vil bl.a. demonstrere og fortælle om de to programmer.

Tilmelding senest d. 27. febr. 1999 til:
Knud Aagaard, tlf. 86 95 15 86 (e-mail: kaagaard@post3.tele.dk)
eller
Svend-Erik Christiansen, tlf. 86 252 252 (e-mail: sec@forum.dk)

Generalforsamling 1999

i DIS-Danmark

Lørdag den 24. april 1999

Mødested: Risskov Bibliotek, Fortebakken 1, 8240 Risskov

Nærmere oplysninger og dagsorden følger i næste nummer af Slægt & Data, men sæt allerede nu kryds i kalenderen.

1999

Om at snuble over anerne

af Leif Lundskov

Min hustru og jeg havde, under en tur til Koldinghus for at se udstillingen om guld fra Pompeji, besluttet at tage ned omkring Jelling for, at fotografere kirken, hvor nogle af anerne på min farfar's side var blevet døbt.

Disse fotos indgår i min uendelige historie om slægten Lundskov. Jeg bruger til formålet et Olympus 820 digital kamera, herved kan billederne lægges direkte ind i Word-dokumenterne på PC'en.

Naturligvis skulle vi også have et par billeder med hjem af Jellingstenene, der jo står ud for sydindgangen. For at komme i en passende afstand fra stenene går jeg baglæns til jeg ikke kan komme længere. Efter at have taget billedet vender jeg mig om og ser, at forhindringen er ét af tre støbejernsgravkors, der står på linie ca 10 meter fra stenene. Når man nu gør lidt i amatørslægtsforskning, kan man jo ikke nære sig for lige at se, hvad der står på disse kors.

Vi har før set støbejernsgravkors på andre kirkegårde, men aldrig i så velbevaret en stand som disse tre, det var næsten som om 250 års ophold i det fri var gået spørøst hen over dem, støbejern er jo et standhaftigt materiale. På alle tre kors var der en meget udførlig forklaring om, hvem der lå derunder, hvornår og hvor de var født, samt hvornår de var døde, bedre en nogen skolemester kunne have gjort det i kirkebogen.

Min forbavselse var stor, da jeg på det til venstre læste, at herunder lå Michel Nielsen Møller, født i Ensted 1765 død i Hopballe Mølle 1820. Navnet kunne jeg huske fra min tavle over aner, fordi det står øverst uden personlige data. På det midterste kors var navnet på hustruen, Maren Sørensdatter med fødselsdato, sted, dødsdato og sted, samt at hun hviler mellem sine tvende mænd. Under korset til højre lå hendes mand nummer to, Anders Christensen ligeledes med årstal.

Michel Nielsen Møller tilhører min farmors side, så det viser sig at både min farfars og farmors slægter har udløbere til Jellingegnen.

Efter denne oplevelse besluttede vi os til at lægge turen omkring Hopballe Mølle, vi ville jo gerne have et billede med hjem. Det viste sig nu, at være et stort foretagende Her kom jeg i samtale med moderen til den nuværende ejer, hun kunne oplyse, at de tre der lå derude var tidli-

gere ejere af Hopballe Mølle. Michel var Marens første mand, 4 måneder efter hans død giftede hun sig, på opfordring af brandinspektøren, med Anders, møllen skulle jo drives videre.

Det blev altså Anders der kom til at føre slægten på møllen videre og min forfader, Michel har på et tidspunkt erhvervet sig en gård, så der er sikkert blevet sørget godt for de børn, det at konen ligger mellem begge sine mænd tyder jo også på en vis fordragelighed i familien på den tid.

Senere efterforskning i kirkebøgerne korrigerede i øvrigt enkelte af årstallene lidt, samt supplerede manglende oplysninger op.

De tre kors er flyttet nogle meter mod syd, da de tidligere stod lige op og ned ad Jellingstenene indenfor gravområdet, der har været omkranset af et støbejernsstakit, de er nu fredede og vedligeholdelsen overta-

get af nationalmuseet, har jeg forstået.

Det var en meget forunderlig oplevelse. Jeg har fundet et gammelt foto (1937) fra „Turistforeningen for Danmark Østjylland“ hvor jeg lige kan ane det støbejernsgitter, der har været omkring gravstedet. Det er tæt ved stenene og derfor senere, med tilladelse fra familien på Hopballe mølle, fjernet og korsene flyttet til „fodenden“ af gravene. Det er ikke min gren af familien der nu fører Hopballe mølle videre, men nummer 2 mand.

Så meget om, hvad en søndagsudflugt til en udstilling om Pompeji kan føre til.

Leif Lundskov
Valmuevej 12
8382 Hinnerup
lundskov@bigfoot.com

Tilføjelse til forrige nummer af Slægt & Data om Billedmanipulation

I forbindelse med artiklen om Billedmanipulation i forrige nummer af Slægt & Data havde vi ved en fejl ikke fået angivet at artiklen af Guner Byskov var bragt med tilladelse fra „Journalen“ - lokal- og kulturhistorisk tidsskrift nr 5 fra december 1997.

Brugermøde på Landsarkivet for Nørrejylland

Torsdag den 12. november 1993 kl. 16.30

1. Velkomst
2. Siden sidst
3. Mikrokort af folketællinger på læsesalen
4. Hvad kan materiale fra toldarkivene fortælle
5. Spørgsmål og debat
6. Eventuelt

Vi vil gerne give mulighed for et kig i magasinet, men vil bede om, at interesserede heri noterer det ved tilmeldingen.

Landsarkivet vil være vært ved en kop kaffe m.m., og derfor vil vi bede om tilmelding på den liste, der ligger fremme ved skranken. Tilmelding kan også ske telefonisk på 86 62 17 88 senest 9. november 1998.

Ref. af Bent Pilgaard

Landsarkivar Chr. N. Jansen bød velkommen til det tredje brugermøde på arkivet. Han gav udtryk for glæde ved at se det store fremmøde, hvilket måske havde bevirket, at mødet blev holdt på læsesalen, hvor akustikken i det daglige er rimelig, medens den ikke er særlig god, når der er langt til foredragsholderen.

Arkivfuldmægtig Ingelise Rahn gav en kort orientering om hvad der var sket siden sidste møde, herunder at det tidligere ønske om et desiredet brugerblad ikke var en opgave, som arkivet kunne påtage sig, men arkivet var instillet på fortsat at udsende orientering om møder, når deltagerne havde tegnet sig på listen. Et spørgsmål om adgang til kirkebøger af nyere dato som ikke var omfattet af 30-årsreglen ville resultere i, at arkivet ville forsøge at indkalde kirkebøger tidligere end tidligere.

Det blev endvidere oplyst, at inden nytår forventes en CD-rom til salg med kirkebøgerne for Horns herred. Den næste der var planlagt var Vejle købstad.

Arkivfuldmægtig Kirsten Grande omtalte en revideret udgave af De nørrejydske Rets- og politikredse

indtil 1973. Bogen kan bestilles på arkivet og koster 137,50.

Samtidig blev der uddelt en vejledning omkring brugen af bl.a. Retsbetjentregistraturen. Dette var den første af en planlagt række, som svarer til de vejledninger, som rigsarkivet har udgivet i lang tid. Måske dette blad ville være mere brugervenligt i A5 format. Vejledningen indeholder en udbygget litteraturhenvisning og kan bestilles på arkivet.

Dr. phil., Arkivar Ole Degn orienterede om en ny bog om Toldarkivet og gav eksempler på, hvad vi som slægtsforskere kunne finde heri, herunder personalebeskrivelser, firmabeskrivelser, beskrivelse af skibe samt skippere.

Arkivsekretær Ingelise Rahn omtalte de nye forhold omkring folketællingerne, som nu fandtes som mikrokort for hele landet, startende med tællingen fra 1787 frem til 1890. Dog må der ventes lidt på 1860, som er under udarbejdelse. Alle tællingerne omfatter hele landet. Hver folketælling er opstillet med sin egen farve og på ryggen er hvert bind forsynet med en oversigt samt løbenummer. Det anbefales at

finde det enkelte sogn i de mellem reolerne opstillede kataloger. For tællingerne fra 1840-45-50-55 og 1890 er katalogerne dog midlertidige og vil blive udskiftet snarest. Dette tiltag hilses med glæde. Iøvrigt er 1921 under udarbejdelse og forventes opstillet i år 2001 samtidig med at indholdet frigives. Det skal bemærkes, at samlingen nu også omfatter Slesvig 1803 og 1845.

Under spørgerunden blev der udtrykt interesse for vejledninger til lægdsruller, som er planlagt. At der til næste år forventedes opstillet computere til brugerbrug på læsesalen. At hvis brugere stødte på mikrokort af kirkebøger, hvor kvaliteten var ringe, var arkivet interesseret i at blive orienteret om de enkelte kort, med henblik på en nyfotografering.

Efter mødet var der mulighed for at besøge magasinerne, samt at tage forskud på premieren på en ny udstilling i lokalet bag frokoststuen på anden sal, som bl.a. omfattede dokumenter omkring Alberti's kriminalsag.

OBS.

Ny email adresse til Slægt & Datas redaktør:

Hanne@Rud.net

Slægtsforskere er datasamlere

af Orla Damkjer

I sidste nummer af Slægt & Data havde Leif Høgh et indlæg *Er vi slægtsforskere eller datasamlere?* Her argumenterer han imod indsamling af massedata om slægten, som han ikke mener er den rigtige måde at drive slægtsforskning på.

Først må vi gøre os klart, at slægtsforskning ikke kan laves uden at samle data. Jeg ved intet om min slægt uden at samle data om mine forældre, bedsteforældre, oldeforældre m.v. og deres efterkommere. Så

slægtsforskning er datasamling. Det gælder hvad enten vedkommende samler massedata om slægtens medlemmer, uden at fordybe sig i enkeltpersoners historie, eller omvendt, han fordyber sig i enkeltpersoners historie og derfor ikke får samlet data om så mange personer. Uanset hvad der er den enkeltes motiv eller mål med slægtsforskningen, så har han en fornøjelse af den – ellers ville han vælge en anden hobby. Den ene form for slægtsforskning er ikke bedre end den anden. De bidra-

ger begge til at samle og ordne vores viden om fortiden og vores slægt. Uanset i hvad retning min egen interesse og fornøjelse går, kan jeg ikke nedvurdere andres interesse og fornøjelse ved at have slægtsforskning som hobby eller nedvurdere deres bidrag til vores fælles viden om fortiden.

Orla Damkjer
Niels Ebbesenvej 15
8900 Randers
e-mail: medusa@get2net.dk

Har du en e-mail adresse?

Ifølge de nyeste tal fra foreningens webmaster (det er vores sekretær Jens Verner Nielsen) har 432 (ca. 25 %) af foreningens medlemmer oplyst en e-mail adresse, så de kan modtage elektronisk post fra foreningen.

Med jævne mellemrum udsender vi nyhedsbreve til alle dem, som er optaget på denne e-mail liste. Via nyhedsbrevene kan vi give diverse informationer og meddelelser (indtil nu er der i år udsendt 9 nyhedsbreve). Dette er således en meget praktisk og hurtig måde at her og nu komme i kontakt med en stor del af foreningens medlemmer, og det supplerer på udmærket vis Slægt & Data, der udsendes en gang i kvartalet. Det koster ikke noget at blive optaget på vores liste over e-mails.

Har man Internetadgang (privat, på arbejde eller bare på et bibliotek) er der i dag også flere steder muligt at få oprettet en sådan e-mail adresse ganske gratis (f.eks. mail.forum og hotmail).

Har du en e-mail adresse, som vi ikke kender til, så oplys den til vores webmaster og få fremover foreningens nyhedsbreve.

Muligheder på internettet

af *Johs Lind*

Egentlig havde jeg mange gange erklaeret, at jeg ikke skulle på internettet, for hvad skulle jeg dog det for!

Telefon og postvæsen var da så udmærkede og tilstrækkelige kommunikationsmidler. Og det var egentlig først, da jeg fik lyst til at komme i kontakt med nogen i et land, som det efter sigende er ret håbløst at skrive til, at jeg alligevel gav mig. Og hvorfor ikke! Et modem med tilhørende programpakke samt 3 måneders gratis abonnement kan man erhverve sig for 300 kr., og man har da så tit smidt 300 kr. ud til ingen nytte.

Nu er jeg så kommet med, og jeg er simpelthen imponeret. Det er da utroligt, som man kan komme ud i de yderste kringelkroge i sine eftersøgninger.

Lad mig for det første nævne søgemaskinen YAHOO, der til trods for sit navn er en uhyre seriøs maskine. Man kan blandt andet søge på kategorier, og en af de kategorier, man efterhånden kan klikke sig frem til, er netop genealogi.

Og hvis den ikke finder det, man har brug for, kan man derfra gå direkte videre til eftersøgning med andre maskiner. Jeg har slet ikke prøvet dem alle; men een vil jeg gerne gøre opmærksom på. Det er ALTAVISTA. Det er virkelig et fornemt instrument!

I grunden har jeg brugt en del tid på at eftersøge en bestemt bog om landsbyen Pilgramsdorf i Schlesien, hvor en af mine oldefædre kom fra. Den er ikke dukket op endnu. Men undervejs er jeg stødt på nogle adresser, som kan være af interesse

for andre slægtsforskere med linjer til udlandet.

Det kan være klogt at begynde med „Ultimate Family Tree“ på <http://www.rootsweb.com>. Her finder man et stykke henne i teksten ordene „guest page“ understreget. Hvis man klikker her, kommer man ind på en side, der har en masse om andre slægtsforskerforeninger, der har et „link“ til Ultimate Family Tree, og her kan man igen klikke på „International Home Pages“, og så får man ellers serveret en stribe så lang af udenlandske forbindelser. For Europa alene er der knapt 30 lande. Norge og Sverige er med, men Danmark er sjovt nok ikke. Det gør jo ikke os selv så meget, for vi har den direkte forbindelse; men for andre er det måske lidt synd.

Det land, som i denne forbindelse har min interesse, er Polen, der jo fik Schlesien under sig efter 2. verdenskrig. Det er i sig selv en fornøjelse at kigge rundt i „Poland Gen Web“, som det hedder.

Det er en utrolig hjælp, der ydes. Man kan få oversigter over de forskellige arkiver, som der kan blive tale om at henvende sig til. Hver region i landet har sin egen side. Man får også råd og vejledning med hensyn til, hvordan man kan henvende sig til arkiverne, og om det koster noget.

Der tilbydes standardformularer, som man selv kan udfylde med de rette navne. Og så vidt jeg nu har forstået det, kan man ligefrem få sit brev oversat pr. computer fra engelsk eller tysk til polsk! Det har jeg nu ikke prøvet. Jeg ville nu også ønske, at der blev tilbudt oversættelse den anden vej, for min egen erfaring er, at polske arkiver foretrækker at

svare på polsk, hvilket jo nok kan give nogle vanskeligheder.

Hvis det ikke havde været for alle de gode oplysninger, som Poland Gen Web gav mig, havde jeg nok slet ikke opdaget, at der ligefrem er en særlig forening for slægtsforskning af tyske familier i det gamle Schlesien. Jeg havde nok heller ikke fundet det uden en påfølgende søgning på Yahoo og dernæst Altavista. Men så fik jeg ellers besked!

Jeg skal ikke nævne mange adresser, for det nødvendigeste får man via den amerikanske. Men jeg skal alligevel nævne www.genealogy.com, som er adressen for German Genealogy Home Page. Herfra kan man komme over i en brevkasse, hvor man kan stille sine spørgsmål, som så måske en dag er blevet forsynet med svar.

Svagheden er, at den bliver uhyre flittigt brugt. Da jeg havde sendt mit eget spørgsmål afsted, kom det til at stå nederst på listen, men allerede dagen efter måtte jeg klikke to sider tilbage for at finde mit eget indlæg.

Johs. Lind
Spurvevænget 41
6710 Esbjerg V
Tlf: 75 46 03 61
email: johslind@post.tele.dk

Nyt fra Arkiverne

af Georg V. Jensen

RIGSARKIVET meddelelse nr. 22

Danica fra Tyskland

Hvad er Danica?

Danica er arkivalier i andre lande om Danmark og danskere.

Rigsarkivet rummer først og fremmest arkivalier, der er blevet til hos danske myndigheder og private.

Men der er spørgsmål om Danmark og danskere, som man kun kan finde svar på i arkiver og samlinger i andre lande.

Udenrigsministerierne i lande med tæt forbindelse til Danmark rummer særlige mange svar, men også andre myndigheder og private ligger inde med oplysninger, f.eks. om danske indvandrere og erhvervsvirksomheder.

Danica omtalt i denne folder. Tysklands betydning for Danmark har været overordentlig stor i hele vor historie, og betydningen voksede fra de slesvigske krige i det 19. århundrede over 1. verdenskrig og frem til årene med nazisme og besættelse. De politiske forhold mellem de to lande vekslede meget, og tyske arkiver var i perioder lukket for danskere. Men efter kapitulationen i 1945 åbnede sejrherrene først for deres egne historikere og snart også for historikere fra andre lande.

Denne chance udnyttede Rigsarkivet til at iværksætte en systematisk registrering af Danica i tyske arkiver fra 1700 til 1945. Fra 1947 til 1977 arbejdede Johan Hvidtfeldt og andre arkivfolk i de tyske arkiver og biblioteker. Alene denne registrering havde værdi, men yderligere fik Rigsarkivet særbevillinger

til at indkøbe et stort antal mikrofilm. De danske arkivarers interesse koncentrerede sig særlig om arkivalier fra perioden 1848-1945. De modtagne film fra denne periode blev registreret i

Tyske arkivalier om Danmark 1848-1945, bind I-IV udgivet af Rigsarkivet 1978-1997.

Indholdet af de fire bind er i princippet ikke omtalt i denne folder. Men det har ikke været muligt at trække klare grænser, så en del Danicakopier er omtalt både i de fire bind og i folderen.

Folderen er ordnet efter Rigsarkivets Fortegnelse over Danica-arkiver og biblioteker.

Den angiver yderår og indhold for de Danica-arkivalier, som Rigsarkivet har erhvervet kopier af. Den henviser til to registraturer

- 1) Folioregistratur 268 (5 ringbind på Rigsarkivets læsesal). Heri findes oversigter over de efter 2. verdenskrig systematisk registrerede og indkøbte Danica-film og -kopier.
- 2) Diverse film („D-Film“). NB. Må ikke forveksles med „Danica-film“!

(Registratur over Rigsarkivets film- og fotosamlinger i læsesalens Seddelkatotek, kasse nr.3). Heri er oversigter over film og kopier af mindre omfang, der fra det 19. århundrede til nutiden er blevet afleveret til Rigsarkivet, som regel af privatpersoner.

Papirkopier af Danica. Der blev indkøbt enkelte papirkopier i de tyske arkiver, og Rigsarkivet har se-

ner fremstillet papirkopier af meget benyttede film. De fleste papirkopier (ca.600 pakker) er indordnet i Håndskriftsamlingen, afd.XVI, som delvis er ordnet efter Danica-arkivnumre. Håndskriftsamlingen, afd. IV, litra T indeholder materiale om Danmark 1940-1945, bl.a. kopier og afskrifter af materiale i udenlandske arkiver. Den største samling er Johan Hvidtfeldts om Weserübung og besættelsestiden (46 pakker). Også Privatarkivsamlingen indeholder kopier og afskrifter af arkivalier i udenlandske arkiver, især Johan Hvidtfeldts arkiv (nr.5667).

Folderen indeholder 6 A5 sider med oplysninger om „Danica-numre“ og yderligere oplysninger om Danica uden for Danica-samlingen.

Nyt fra Arkiverne

af Georg V. Jensen

RIGSARKIVET meddelelse nr. 23

Journalguiden - Udenrigsministeriets

Arkivsystem efter 1909

I 1909 indførte Udenrigsministeriet et nyt *sagsgruppeordnet* arkivsystem efter forbillede fra udlandet. Det er grundlæggende et enkelt og brugervenligt system. Med det nye system ophørte de foregående årtiers journalisering med indførsel i journalbøger med løbenumre, hvor sagerne blev lagt på sidste nummer som i Rentekammersystemet.

Helt tilbage fra tiden under enevælden havde der på det udenrigske område vist sig behov for at danne „samlede sager“ om bestemte emner for lange tidsrum, og med det nye emneordnede arkivsystem blev dette tilgodeset mere systematisk end tidligere.

Med stadige justeringer anvendes systemet endnu i hele Udenrigsministeriet, herunder i repræsentationerne i udlandet: ambassader (tidligere benævnt gesandtskaber) og

konsulater. For at udnytte de omfattende afleveringer af arkivalier fra Udenrigsministeriet efter 1909 er det nødvendigt at kende grundtrækkene i arkivsystemet.

Arkivplanen

Hovednøglen til Udenrigsministeriets arkivsystem er Arkivplanen - også kaldt *Arkivsystemet*. Der findes trykte udgaver af planen fra 1921 og 1942 samt 1975.

Med 1975-udgaven indførtes et løsbldsystem, hvorved det blev lettere at opdatere arkivplanen. 1975-udgaven af arkivplanen indeholder: Oversigt over sagsgrupper - vejledning - forkortelsesliste - oversigt over særlige betegnelser (lande, varer) - stikordsregister.

Man må være opmærksom på, at stikordene er dem, man har haft aktuelt brug for i administrationen. Det er ikke altid de samme ord, der falder arkivbrugeren ind.

I arkivplanen er grupperne karakteriseret med et nummer og et emne.

Disse grupper er igen opdelt i undergrupper, som betegnes med et bogstav eller en kort form for sted (land) samt titel. Arkivplanen er således velegnet, hvis man ønsker at orientere sig bredt i arkivet for en længere periode, eller hvis man søger materiale om et bestemt *emne* eller *sted* (land eller by).

Har man fundet en gruppe, der interesserer, kan man via afleveringsfortegnelsen for den relevante arkivperiode finde frem til de konkrete sager og i mange tilfælde umiddelbart se hvilke år, sagerne vedrører.

Folderen indeholder 6 A5 sider med yderligere oplysninger om arkivplanen.

Interesserede i meddelelser nr. 22 og 23 henvises til selv at rekvirere folderne fra Rigsarkivet Publikumafdelingen Rigsdagsgården 9, 1218 København K. Tlf 33 92 33 10

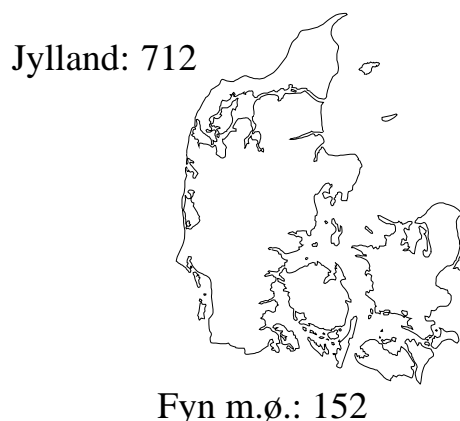
DIS-Danmarks medlemsfordeling

Medlemsfordelingen ses her pr. 1. dec '98.

DIS-Danmark har 1.854 medlemmer

Danmark ialt: 1.818

Udland : 36

FÅ DIN FAMILIE PÅ CD-ROM

Det er nu muligt at få hele din slægts-historie på cd-rom med et klart overblik i form af tekst, billeder og video over din familie.

Disse medier giver mulighed for nemt at søge og bladere rundt i information om din familie. Ved nogle få klik med musen finder du nemt frem til personer, som du vil vide mere om og kan nu læse, se billeder, se video eller gå videre til deres nærmeste relaterede. Du kan søge på personer, årstal eller begivenheder og se billeder eller video til emnet.

Intergraphic er specialiseret i at lave multimedieprodukter, internetløsninger, cdrom-design, dtp-arbejde og håndte-

ring af data. Vi holder os til de områder, hvori vi har vor know-how, og kan derfor ikke tilbyde slægtsforskning, men kan i tæt samarbejde med dig og et evt. slægtsforskningsfirma tilbyde en meget personlig og indholdsrig cd-rom.

På grund af cd-rom-mediet muligheder ser vi det som en naturlig udvikling, at meget af den information, der tidligere blev udgivet i bogform, nu bliver udgivet på cd-rom.

Indholdet på Cd-rommen er meget personlig, og derfor behandler vi også dine informationer fortroligt.

Mulighederne er mange, og vi vil gerne høre dine idéer til, hvordan du gerne vil se din familie præsenteret.

Rolighedsvej 59 - Box 133
DK-9400 Nørresundby
Tlf.: +45 96 320 315
Fax: +45 96 320 316

Email: intergraphic@vip.cybercity.dk

Bogsalg fra Udgiverselskabet ved Landsarkivet for Nørrejylland

Nørrejske toldarkiver for 1969, bind 5. Vejle amtskommune. Toldkamrene i Fredericia, Horsens, Kolding, Vamdrup og Vejle samt Hejls og Taps.

I rækken af registraturer over det omfattende, brogede materiale i de lokale toldarkiver fra tiden før 1969 kommer nu bindet med de fem toldarkiver fra det område, der i dag er Vejle amtskommune, samt de to toldkamre i Hejls og Taps, der tidligere hørte til Nørrejylland.

Dermed foreligger en nem og overskuelig indgang til dette materiale, der kan belyse så mange sider af fortidens samfund, idet toldvæsenet siden 1600-årene fik stadig flere opgaver udover den oprindelige opkrævning af told og afgifter.

Derfor kan materialet i toldarkiverne fra 1700-årene og frem til 1969 fortælle om ganske mange vigtige sider af

forholdene i de danske byer og deres opland. Det gælder byernes økonomi, varestrømme til byen ad landeveje og jernbane og ad søvej en, byens erhvervsliv med fabrikker, handel, restaurationsliv, skibsflåde og skibsfart osv., foruden toldvæsenet selv.

Bogen udkom i november 1998

Nørrejske toldarkiver før 1969, bind 5. Vejle amtskommune ved Ole Degn
117 sider. Kr. 120.00 inklusiv moms, men eksklusiv forsendelse

Bestillingen sendes til:

Udgiverselskabet ved Landsarkivet for Nørrejylland
Postbox 121, 8800 Viborg,

”The New World Book of Jensens”

Denne lille historie hører muligvis ikke hjemme i et blad, der handler om slægtsforskning og brug af EDB til samme. Og på den anden side...

Det handler måske også om, hvad man kan bruge og misbruge teknologien til, når man ikke ved hvad man har med at gøre (eller måske bare er en platugle !)

Da jeg åbnede min post den anden morgen, fandt jeg det mest morsomme og underholdende brev, jeg har fået længe. Kuverten, som var af tykt papir med påtrykt billede af nogle emigranter på vej ind i New Yorks havn, fortalte mig om ”A remarkable new book is about to be published – and you, Kim Jensen are in it!”. Inden i kuverten lå et billede af en fornøjet udseende familie, der sad og læste i en tyk bog, en frankeret svarkuvert (dog kun til brug i USA, en beskrivelse af omtalte bog (som er indbundet med guld- og sølvtryk, udgivet i et begrænset, nummereret oplag osv.), en bestillings seddel, og endelig en beskrivelse af bogen, det hele handler om: The New World Book of Jensens.

Tilsyneladende har en amerikaner, Chris Jensen, gennemgået en hulens masse materiale ved hjælp ”a sophisticated computer network” og fundet frem til en række Jensen’er, som er emigreret til den nye verden mellem det 17. og frem til det tidlige 20. Århundrede, startende med en vis Rasmus Jensen, som kom til Canada i 1619. Han har eftersøgt Jensen’er i USA, Canada, Australien, New Zealand, England incl. Scotland, Wales, NordIrland, Irland, Holland etc. etc. Blandt de eneste steder, han ikke oplyser at have søgt er Danmark og Norge, hvilket dog

turde være obligatorisk, da vi vel har en vis hævd på navnet heromkring....

”Denne unikke publikation indeholder også oplysninger om, hvordan familienavne er opstået, og hvad det anerkendte navn Jensen betyder, udviklingen af familievåben med urgamle symboler, samt en kunstners udførelse af et tidligt Jensen våbenskjold, der er flere hundrede år gammelt, omsat til nutidens sprog”.

Så vidt, så godt. Hvad jeg ikke helt bryder mig om, er udsagnet om, at jeg optræder i bogen med min fulde adresse – hvor de så har fået den fra.

Hvad jeg heller ikke bryder mig meget om, er den tilsyneladende påstand om, at hvis man hedder Jensen, så er det et ældgammelt familienavn. Efter min bedste overbevisning, er det eneste, der udmærker emigranten Rasmus Jensen i Canada 1619, vel at hans far hed Jens, og hans efterkommere velsagtens har heddet Rasmussen i første led, og derefter – God knows...

Chris Jensen har fundet frem til 56.115 familier verden over, som hedder Jensen – deriblandt altså mig. Han skriver selv, at listen omfatter ”virtually every Jensen household”. Men hvor mange Jensen’er er der ikke i virkelighedens verden – bare her i Danmark. Men de af os, der bor her, har vel næppe det store behov for at spore vore forfædre tilbage til den gamle verden.

Jeg tænkte først på at købe bogen – jeg tror den har en rimelig stor underholdningsværdi, og måske har han trods alt den lille bid oplysning om min oldefars bror Jens Nielsen

Jensen, som død et eller andet sted i USA i 1918. Men på den anden side føler jeg ikke større trang til at støtte et foretagende, som måske kun er kommet til verden af uvidenhed.

Kim N. Jensen

P.S.: Med kendskab til den amerikanske sagførerstand, skal jeg lige tilføje, at betegnelsen platugle, som er anført i indledningen til denne epistel, naturligvis ikke har nogen sammenhæng whatsoever med Chris Jensen og forlaget Halberts !

Fra: Mogens Baggesen
<mocab@vip.cybercity.dk>
Emne: Baggesen-Halberts
Dato: 9. oktober 1998 20:19

Jeg ved ikke hvor mange med efternavnet Baggesen, der har fået en bestillingsliste på et familieopslagsværk, fra et forlag i Amerika-Halberts.

Køb det ikke!!!

Se:
www.faqs.org/faqs/genealogy/german-faq/part4/section-7.html

Mogens Baggesen

Medlemsmøde i Åbyhøj

Lørdag d. 7. november 1998

Family Tree Maker og kildeindtastninger i KIP

Almindeligvis plejer vi ikke bringe referater fra de afholdte medlemsmøder her i Slægt & Data, men vi kunne tænke os en gang imellem at gøre det fremover.

Dels for at give andre medlemmer af foreningen et indblik i mødernes indhold, dels for at gøre opmærksom på at der jævnligt holdes medlemsmøder rundt omkring i landet, hvor man kan komme i kontakt med „lidelsesfæller“.

Family Tree Maker

I Åbyhøj mødtes vi ca. 25 medlemmer af foreningen til bl.a. en demonstration af det amerikanske slægtsforskningsprogram Family Tree Maker.

I forlængelse af en tidligere bragt artikel om programmet i Slægt & Data (1998/2) fortalte Ole Bielefeldt om det og demonstrerede nogle af dets muligheder.

Programmet viste sig at kunne forbausende mange ting, bl.a. er det langt fremme med hensyn til håndteringen af billeder, og det er ikke bare på skærmen, men også i udskriverne.

Kaj Ahlburg og Svend-Erik Christiansen gennemgår KIP programmet.

Ole Bielefeldt viste os også en slægtsbog udskrevet i Family Tree Maker, og den var udformet meget læsevenligt og med billeder pænt indpasset.

Desværre kan programmet ikke fås i en dansk oversættelse, og der er ikke udsigter til en sådan, fordi Danmark er for lille et sprogeområde. Nogle tekster i programmet er dog beregnet til at kunne ændres, og så kan man selvfølgelig selv oversætte disse til dansk. Programmet er på verdensplan solgt i omkring 2,5 millioner eksemplarer, og der arbejder konstant programmører med at videreudbygge programmet.

Kildeindtastninger

To erfarne kildeindtastere, Kaj Ahlburg og Vagn Lihn Kristensen, fortalte om deres erfaringer med at edb-indtaste slægtshistoriske kilder som folketællinger og kirkebøger. Begge havde brugt kildeindtastning-

Ole Bielefeldt viste de mange muligheder der er med programmet Family Tree Maker

sprogrammet KIP, og vi lavede en prøveindtastning af nogle personer fra en folketælling fra 1787. Først blev dog dokumentationen gennemgået, inden vi gik igang.

Undervejs diskuterede vi ivrigt indtastningsprincipper, nødvendige tillempninger, hensigtsmæssige tillempninger og navnnormaliseringer. Alt sammen noget som kan være svært at forholde sig til, da der findes gode argumenter for det hele. Vi omtalte også projektets status lige nu, hvor de ældste folketællinger (1787 og 1801) har nået en dækningsgrad på omkring 30 %, og vi berørte også de fremtidige perspektiver.

Undervejs og i pauserne - ikke mindst i frokostpausen - blev udvekslet mange ord om vores nyttige, men ofte meget genstridige edb-redskab til håndteringen af vore slægtninge.

Svend-Erik Christiansen

Tips & ideer

FamDex nyt

I FamDex er der kommet en ny menu. Med F8 kalder man SERVICE-MENUEN. Her er foreløbig samlet en del gode værktøj for slægtsforskning.

NAVNELOV

En gennemgang af de Danske navnelove, med årstal og en let tekst om loven.

BRYLLUPSDAGSNAVNE

En liste over navnene på bryllupsdagene. Listen som før kunne kaldes under VIS BRYLLUPSDAGE, er nu også blevet tilgængelig her.

KONTROL AF INDTASTEDE KIRKER

Programmet finder og kontrollerer Dåbs-, Konfirmations-, Begravelses- og Vielseskirke for hver enkelt person i basen. Kontrollen foretages op mod SOGNEBASEN og KIRKEBASEN, som begge findes færdigindtastede. Ved fundne fejl, er det muligt at lade programmet rette disse.

LISTER

Er en hurtig tilgang til filteropsætningerne for søgning af brugervalgte lister. Eks. Alle kvinder født i et bestemt sogn, gift i samme sogn i en givet periode.

NAVNEMØNSTER

Her er det muligt at se hvordan et navn vandrer gennem familien, fra forgængere til probanden og dennes efterkommere. SYNONYM navne ordbog, som bruges i forbindelse med søgning af navnemønster. Navne brugt gennem tiden er ofte stavet forskelligt, eller der findes flere stavemåder for samme navn.

LATINSKE UDTRYK

En liste over de udtryk vi støder på bl.a. i kirkebøgerne, med en forklaring på hvad de betyder.

Ring efter DEMO på tlf. 44 84 19 16 eller send 40 kr i 5 kr. frimærker eller check og få en SHARE WARE udgave tilsendt. Leif Høgh, Kildebuen 4, 2740 Skovlunde

Brothers Keeper

John Steed har nu 900 registrerede brugere i Danmark, og det er jo ganske pænt. Der findes sikkert programmer, som er mere "avancerede" end BK, men er de lige så brugervenlige?

NYE FUNKTIONER

Der er kommet nogle tilføjelser siden sidst. De væsentligste er:

Lister på Skærm kan udskrives til tekstfil til videre behandling. Det kan være nyttigt f. eks. når man vil normalisere stednavne. Alfabetisk Liste kan nu også sorteres på fornavn.

I Anetræ kan man vise dåbsdato og begravelsesdato når oplysninger om fødsel hhv. død ikke foreligger.

En kildeangivelse, der skal bruges gentagne gange, kan gemmes og gentages ved blot at skrive =.

I Rediger en Familie med alle børn vist angiver et + foran navnet at barnet er gift eller har børn.

SIKKERHEDSKOPIERING

Jeg har haft nogle kedelige meldinger om manglende eller defekte sikkerhedskopier. Man har måske formatteret harddisken, og så opdaget at disketten med den eneste sikkerhedskopi er defekt. Morale: Tag altid flere kopier, brug nye tomme disketter og kontroller at det der ligger på disketten er i orden. BK's sikkerhedskopiering er udmærket så længe det hovedsageligt drejer sig om persondata. Men hvis der er mange tekstfiler eller billeder er det værd at overveje andre metoder som MS-Backup eller WIN-ZIP.

Jens Finderup Nielsen

Tlf. 45 76 15 90

E-mail finderup@post4.tele.dk

Nyt fra GEDCOMP

GEDCOMP er nu en 13 måneder gammel søgefacilitet for slægtsforskere, der forsker i danske (herunder skånske) personer. Du får gratis udført en GEDCOMP-søgning efter de personer du forsker i ved at E-mail'e en GEDCOM-fil med dine slægtshistoriske oplysninger til GEDCOMP.

Samlet antal personer i GEDCOMP pr. 10/10-98: 786221

Observeret gevinsthyppighed ved indsendelse af GEDCOM-fil med X personer: X

Gevinst		
Mindst	Højst	%
3644	86799	100
1999	3643	100
1376	1998	97
1048	1375	96
790	1047	90
583	789	86
399	582	82
219	398	79
106	218	46
10	105	24

Tallene i tabellen er fremkommet på følgende måde: De indsendte filer til GEDCOMP er inddelt efter antal personer i 10 lige store grupper. %satsen i hver gruppe er andelen af filer i denne gruppe, hvor indsenderen har fået mindst een meddelelse om personsammenfald med en fil indsendt af en anden slægtsforsker.

Du kan få mere at vide om GEDCOMP på <http://www.imm.dtu.dk/~lkl/gedcomp/>

Lars Kr. Lundin

Email: lkl@runge.uni-c.dk

Læsekredsen

Bent Pilgaard
Stjærtten 21, 8800 Viborg
Tlf. 86 67 55 12

COMPUTERS IN GENEALOGY Sept 1998

Som sædvanligt er bladets indhold baseret på engelske interesser, men en bred orientering kan være god.

Programmet FAMILY TREE MAKER er kommet i en ny version 5.0 for windows 95 og 98. Blandt de nye muligheder programmet byder på lyder det spændende med en mulighed for at lave opstillinger baseret på et time-glas. Altså med både efterkommere og aner i den samme opstilling.

REUNION er ligeledes kommet i en ny udgave. Programmet er solgt til et nyt selskab. Mere på: www.leisterpro.com/

Fra det belgiske magasin Genealogie and Computer refereres om en oversigt over kalenderprogrammer. Prøv: win-www.uia.ac.be/u/pavp/world.html/

Et par programmer til konvertering af filer i GEDCOM til internettet omtales uFTi og GenDeseign. det sidste er freeware og kan hentes fra: home.sol.no/~salthe/gendesign/

En database med efternavne fra 9 amter i Ulster kan ses på: www.uhf.org.uk/

Henvisninger til nordengelsek organisationer private såvel som offentlige kan findes på: ris.niaa.org.uk/

Birmingham og midtengland ses på: www.bmsggh.org/

Søgesiden EXCITE har i samarbejde med Broderlund oprettet en søgeside til genealogi. Prøv: www.excite.com/

Søger du oplysninger om et slægtsforskningsprogram kan du måske finde det på: www.concentric.net/

Skulle du være interesseret i engelske bøger til slægtsforskning, så prøv: www.sog.org.uk/

Der er udkommet en CD-rom om europæisk adel med 55.000 personer. Den koster £ 29.95 Mere herom på: www.stratumtechnology.co.uk/ eller www.hurstvp.demon.co.uk/

Læsekredsen modtager flg blade:

„Mededelingen Central Bureau voor Genealogie“ fra Holland
„Gens Humana“ fra Holland
„Genealogical Computing“ fra USA
„Computers in Genealogy“, England
„Dis-Play“ fra Øst-Sverige
„Slægtshistorisk Forum“ fra Sverige
„Diskologen“ fra Sverige
„Computergenealogie“ fra Tyskland
„Sukutieto“ fra Finland
„Slekt og Data“ fra Norge

Hvem Forsker Hvad

Ekspedition:

Alle henvendelser vedr. bestillinger, betaling m.v. - alt undtagen vedrørende indlæg - skal fra 1. januar 1999 ske til:

Odense Universitetsforlag

Campusvej 55

5230 Odense,

Tlf.: 66 15 79 99 (kl. 8:00-15:00) Fax: 66 15 81 26

e-mail: press@forlag.ou.dk Website: <http://www.ou.dk/press>

Nye priser

Denne omlægning vil beklageligvis medføre øgede udgifter og prisstigninger. Vi har valgt at sætte priserne for 1999-udgaven lavere, end de faktiske udgifter tilsiger, og dermed påtage os et underskud i 1999. Dette fordi vi mener, at vore trofaste læsere har krav på et rimeligt varsel.

HFH fås i en trykt udgave samt en diskette udgave til IBM-kompatible computere - DOS og Windows 3.X og 95. Ved samlet køb af den trykte og diskette udgaven gives 25% rabat.

Priserne for Danmark inkl. forsendelse og moms:

1998 Trykt udgave eller diskette:	Løssalg (incl. evt. indlæg)	80,00 kr.
	Abonnement (incl. evt. indlæg)	65,00 kr.
Bog og diskette (rabat 25%):	Løssalg (incl. evt. indlæg)	120,00 kr.
	Abonnement (incl. evt. indlæg)	97,50 kr.
1999 Trykt udgave eller diskette:	Løssalg (incl. evt. indlæg)	100,00 kr.
	Abonnement (incl. evt. indlæg)	75,00 kr.
Bog og diskette (rabat 25%):	Løssalg (incl. evt. indlæg)	150,00 kr.
	Abonnement (incl. evt. indlæg)	110,00 kr.
2000 Trykt udgave eller diskette:	Løssalg (incl. evt. indlæg)	130,00 kr.
	Abonnement (incl. evt. indlæg)	110,00 kr.
Bog og diskette (rabat 25%):	Løssalg (incl. evt. indlæg)	175,00 kr.
	Abonnement (incl. evt. indlæg)	150,00 kr.

Fotos i HFH

Mange har fotos/billeder af personer, de ikke kender. Fotos/billeder kan indsendes til HFH med anmodning om hjælp til identifikation. HFH vil så vidt pladsen tillader det efter layout bringe fotos/billeder som — eller sammen med — indlæg.

Prisen er stadig 75 kr. pr. foto.

Bemærk: Få lavet en kopi af fotografiet til indsendelse. **HVEM FORSKER HVAD** påtager sig intet ansvar for indsendte fotos/billeder, og fotos/billeder vil ikke blive returneret.

Hvem Forsker Hvad

Indlæg:

Regler for indlæg:

Deadline for indlæg:

Håndskrevne: 1. februar, Maskinskrevne: 1. marts, EDB: diskette/e-mail: 1. april

Skriv tydeligt: Håndskrevne annoncer skrives med blokbogstaver. Maskinskrevne annoncer skrives med nyt farvebånd og IKKE MED STORE BOGSTAVER. Rettelser skal foretages ved at xxxx ud og ikke rette ved at skrive ovenpå. Det er simpelthen umuligt at læse om det skal være 1683 eller 1883, når 6/8 blot er rettet ved at skrive ovenpå! Computer-skrevne annoncer skal fremsendes på diskette i MS-DOS-format sammen med en udskrift. Annoncer sendt som e-mail eller som online annoncer er de letteste og mindst tidskrævende, hvorfor alle med adgang til Internettet anmodes om at sende annoncen på denne måde.

Pas på skrivefejl o.l.: Lad annoncen ligge et par dage efter at den er skrevet. Læs den da igennem igen - ofte finder man så de fejl, som gør annoncen meningsløs, forvirrende eller direkte forståelig.

Angiv steders beliggenhed og almindelige stavemåde: find ud af i hvilket amt, steder og sogne ligger, samt deres rette stavemåde ved opslag i Trap Danmark, 5. udgave fx ved hjælp af DIS-Danmarks "Særnummer 98: Sogn - Herred - Amt" (Pris 60 kr.), eller sogneprogrammet SOGN, begge er et godt hjælpemiddel i sig selv - selv om man ikke er ved at udfærdige en annonce til HFH!, men vil være en stor hjælp for stedregisterredaktøren. Sogneprogrammet kan hentes gratis på HFHs website

Overhold reglerne for indsendelse af annoncer! Fremover vil annoncer, der ikke overholde reglerne blive returneret med anmodning om renskrivning, omskrivning m.v.

Indlæg skal fortsat sendes til:

Elsebeth Paikin, Kildevænget 37, 2100 København Ø.

Fax: 39 27 24 33

e-mail: info@hvemforskerhva.dk

Yderligere oplysninger kan findes på HFH's website:

www.hvemforskerhva.dk

HVEM FORSKER HVAD

Folketællingerne for Århus området

Af Leif Dehnits, Lokalhistorisk Samling i Århus

I Slægt & Data 1998, nr 2 var der en omtale af folketællingsprojektet i Århus, men da det er et projekt i fortsat udvikling, sker der hele tiden noget nyt.

Siden sidst er der indtruffet ændringer vedrørende fire afgørende forhold.

Udvidelse

For det første er tællingen for 1834 nu blevet udvidet med Hads Herred (det vil stort set sige Odder Kommune), så denne tælling for tiden omfatter 25.088 personer. Det er hensigten at gøre 1834 komplet for det „lille“ Århus Amt i løbet af 1999.

Indtastningskampagner

Dernæst har vi fået en henvendelse fra Lokalhistorisk Arkiv ved Silkeborg Bibliotek om at være behjælpelig med at iværksætte indtastningskampagner for deres lokalområde. I skrivende stund er indtastningen iværksat med udgangspunkt i KIP-modellen, men udvidet med et par felter så databasematerialet får samme funktionalitet som i Århusbasen.

Det har været afgørende for arkivet i Silkeborg at få muligheden for stor fleksibilitet i papirudskrifterne, samt få et datamateriale, der passer sammen med både det landsdækkende KIP-projekt og den udformning, der er tilvejebragt i Århus.

Når indtastningsmaterialet er blevet gennemarbejdet efter de aftalte retningslinier stilles det til rådighed for både KIP-projektet i Odense og basen i Århus. En følge af den geografiske udvidelse mod vest (set fra

Århus) er, at vi derfor har taget kontakt til KIP-indtastere fra det pågældende område, dvs. dele af det „gamle“ Skanderborg Amt, samt to herreder fra Viborg Amt, for at høre om de ville være interesseret i at lade deres respektive indtastninger indgå i den udvidede Århusbase. Vi vil gerne undgå et arbejde med dobbeltindtastninger. Vi er i den forbindelse blevet mødt af stor villighed blandt KIP-indtasterne, også selvom de erfarer, at deres materiale vil blive konverteret til strukturen i basen i Århus. Da de kommende områder ligger udenfor Århus „lille Amt“ og er henlagt til fritidsarbejde, vil der som følge af den nødvendige basetilretning, sikkert gå flere måneder før materialet bliver synligt på nettet.

Statistikmodul

Sidst men ikke mindst er der nu i samarbejde med UNI-C Multimedia blevet lavet et statistikmodul til folketællingerne - på fremvisningssiderne benævnt: Sogneanalyse.

Sogneanalyse

Klikpunktet for sogneanalysen findes på søgesiden til de enkelte tællinger. Det er ideen med dette modul at blive istand til at kunne foretage analyser i et udvalgt sogn indenfor de givne emner og gengive det efter en valgt sortering. Emnerne vil naturligvis være afhængig af, hvad der oprindeligt er medtaget af oplysninger i folketællingsårsgangen.

Sorteringen er lavet således, at man kan vælge enten en alfabetisk/numerisk sortering eller en sortering efter et faldende antal også kaldet hyppighed.

Sogneanalysen for et givet sogn vil kunne bidrage med flere interessante lokalhistoriske oplysninger, men derforuden får man via de analyse-mæssige svar muligheden for at forbedre sine søgninger - især hvis fantasien ikke rækker. Hvem ville dog normalt gætte på at Charlotte skulle staves som Schjarlotte. Ligeledes vil det være muligt at opstille en analyse over aldersfordeling, erhvervssammensætning m.m.

Hvor kom de fra ?

Hvis man i folketællingen 1845 prøver at vælge Borum sogn og under emnevalget markerer radioknappen „Hvor kom de fra“ samt under sortering markerer „Efter faldende antal“ vil man efter at have aktiveret „Udfør beregning“ se hosstående figur tone frem på skærmen. Af den kan man tydelig se, at et landsogn uden en større hovedgård er langt de fleste indbyggere født i sognet. Bag rubrikken „Hvor kom de fra“ gemmer sig det bearbejdede fødesognsfelt sig. Ved siden af primærindtastningens fødesognsfelt opererer basen i Århus med et parallelfelt, hvori de bearbejdede data indskrives.

Fødesognsfeltet

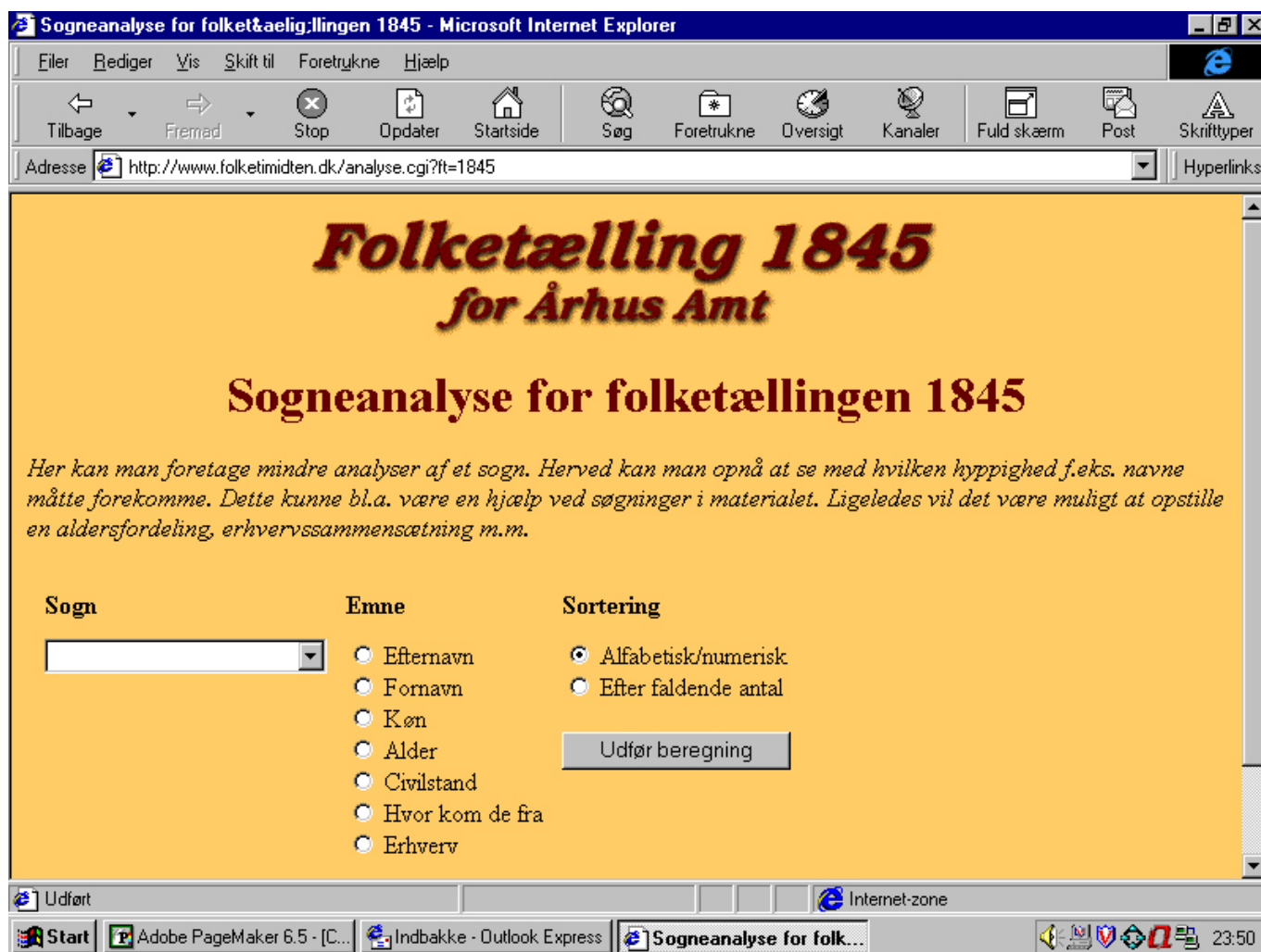
Når der i originalmaterialet står „Heri Sognet“ eller „ditto“ indtastes det sådan i fødesognsfeltet, men i parallelfeltet fremstår oplysningen som „Borum“. Da det netop er det pågældende felt der anvendes i internetbasen er vi derfor idag istand til at fremkalde en nydelig grafisk fremstilling.

Endelig har folketællingerne for Århus området fået ny netadresse. De findes nu her:

<http://www.folketimidten.dk>

Oversættes domainnavnet skulle det betyde: Folket(ællingerne) i midten af.d(anmar)k

Leif Denits

Register til:

Slægt & Data 11. årg. 1997 og 12. årg. 1998

	Årg/Nummer/side
1. Diverse	
Bestyrelsens beretning 1996/97	97/1/11
Dis-Danmark Regnskab Året 1996	97/1/13
Spørgeskemaerne, en foreløbig besvarelse	97/1/15
Tips og Nyt (Arkiv Adresser)	97/1/21
Udviklingen i Dis-Danmark's medlemstal over en 4-års periode af Jens J. Jerichow	97/1/31
10 år er vel ingen alder! af Erik Kann	97/2/7
Det nordiske samarbejde af Erik Kann	97/2/28
Nyt om navne - nye i bestyrelsen	97/2/32
Slægtsbøger - et oplæg til debat af Erik Kann	97/2/33
Når enden er god af Bent Sørensen	97/2/33
Forord til en slægtsbog af Agnete Buch-Andersen	97/2/36
Lidt om Biografi af Leif Høgh Pedersen	97/2/36
Brandt-slægten af Jens Axel Nissen	97/2/38
Sohngårdsholm af Ole G. Nielsen	97/3/3
Om at gå i vandet af Steen Thomsen	97/3/13
Bruger vi vore ressourcer rigtigt ? af Kaj F. Christensen	97/3/24
At udgive slægtsbogen af Johannes Lind	97/3/34
Dansk Anearkiv (anmeldelse af en CD-Rom) af Flemming Maiborg	97/3/36
"Århus Købstads Kirkebøger 1729-1891" (anmeldelse af en CD-Rom) af Flemming Maiborg	97/3/38
Genvej til Gorm den Gamle af Lars Kr. Lundin	97/4/5
Slægtsbogens indretning af Johannes Lind	97/4/9
Om slægtsbøger af Jørgen Rasmussen	97/4/11
Dansk Anearkiv (angående CD-Rom)	97/4/14
16q22 eller Hva' Satan skal vi med Stæren af Leif Thor Olsen	97/4/15
Slægtsbøger - kommentarer fra Georg V. Jensen	97/4/24
Hvor heldig har man lov at være ? af Jens Christian Nielsen	97/4/26
Et rygte eller ? af Bjørn Arne Skinnerup	97/4/28
Bliver det en god årgang ?	98/1/4
Bestyrelsens beretning	98/1/11
Forskerregister - medlemsfortegnelse	98/1/14
DIS-Danmark Regnskab Året 1997	98/1/15
Organisering af slægtsforskningsarbejde af Boris Reimann	98/1/8
Slægtsbogen af Henning Kiilerich	98/1/16
Nyt om Hvem Forsker Hvad	98/1/19
DIS-Danmarks organisation af Jørgen Rasmussen	98/3/23
Nogle kirkebogserfaringer... fortsat af Johs. Lind	98/3/16
Mere om opkald af Johs. Lind	98/3/18
Hvem Forsker Hvad (information)	98/3/22
Hulda Beda Blomqvist - en myte undersøges af Per Andersen	98/3/24
Anejagt på Skive-egnen af Bent Stjernholm Falkenberg	98/3/30
Hvad er vigtigt ? af Henning Christensen	98/1/29
Generalforsamling (indkaldelse)	98/1/32
Generalforsamlingen 1998	98/2/12
Nogle kirkebogserfaringer af Johs. Lind	98/2/19
GedComp i praksis af Jens Jerichow	98/2/23
Om familier af Henning Kiilerich	98/2/28
Om familie-begrebet af Leif Høgh Pedersen	98/2/29
Hvem Forsker Hvad (information)	98/2/31
Billedmanipulation - eller digital billedhåndtering af Gunner Byskov	98/3/9
Er vi slægtsforskere eller datasamlere ? af Leif Høgh Pedersen	98/3/15
2. Programmer	
Gedcom problemer af Erik Helmer Nielsen	97/1/4
Anetavle - scoringstavle af Steen Thomsen	97/1/17
Brothers Keeper af Jens Finderup Nielsen	97/1/19
Ancestral Quest 2.0 af John Gregers Hvidkjær	97/2/40
Tre moderne slægtsprogrammer af Erik Helmer Nielsen	97/3/7

Register til:

Slægt & Data 11. årg. 1997 og 12. årg. 1998

Famdex brugerklub	97/3/12
Ancestral Quest 2.0 - en kommentar af Pia Sørensen	97/3/12
Bondefanget af Famdex af Leif Høgh Pedersen	97/4/17
Ancestral Quest 2.0 - en kommentar af Anna Margrethe Krogh-Thomsen	97/4/20
Slægtsforskning på en Macintosh med Heritage af Jan Mølbæk	98/1/5
Gedcom eller "Ged" i kommunikationen af Leif Høgh Pedersen	98/1/10
GED2HTML på dansk af Jørgen Friis Bak	98/3/5
Family Tree Maker af Ole Bielefeldt	98/2/9
Brothers Keeper af Jens FINDERUP Nielsen	98/2/16

3. Møder

Referat af Rigsarkivets brugermøde 21.11.1996	97/1/26
Nyt fra Rigsarkivet	97/1/27
Om medlemsmøderne, et referat og en kommentar af Erik Kann	97/1/29
Generalforsamling 1997 - Indkaldelse og dagsorden	97/1/32
Hollufgård af Ole G. Nielsen	97/2/3
Generalforsamlingen - 1997 af Jens Verner Nielsen	97/2/30
Referat af Rigsarkivets brugermøde	97/2/43
Referat af Rigsarkivets brugermøde 3.11.1997	97/4/22
Famdex brugerklub-årsmøde	97/4/31
Fra efterårets møder øst for Storebælt (foto)	97/4/32

4. Kildeindtastning

DDA (Afleveringer til DDA med KIP-Status)	97/1/23
Kildeindtastningsprojektet (DDA)	97/1/24
Kildeindtastningsprojektet 28.05.97	97/2/25
Debat om Kildeindtastningsprojektet	97/3/17
CD-Rom fra DDA er udkommet (den nye)	97/3/20
Kildeindtastningsprojektet (dækningstabel 01.08.97)	97/3/23
Landbase og Kildeindtastningsprojektet af Gunner Lind	97/3/26
Jeg - en kildeindtaster af Pia Sørensen	97/3/28
Hvordan går det med folketællingerne ? af Leif Dehnits	97/3/29
DDA - KIP optælling 30. december 1997	98/1/9
DDA - KIP optælling 17. april 1998	98/2/30
Min erfaring med kildeindtastning og korrekturlæsning af Hanne Bjørn	98/1/31

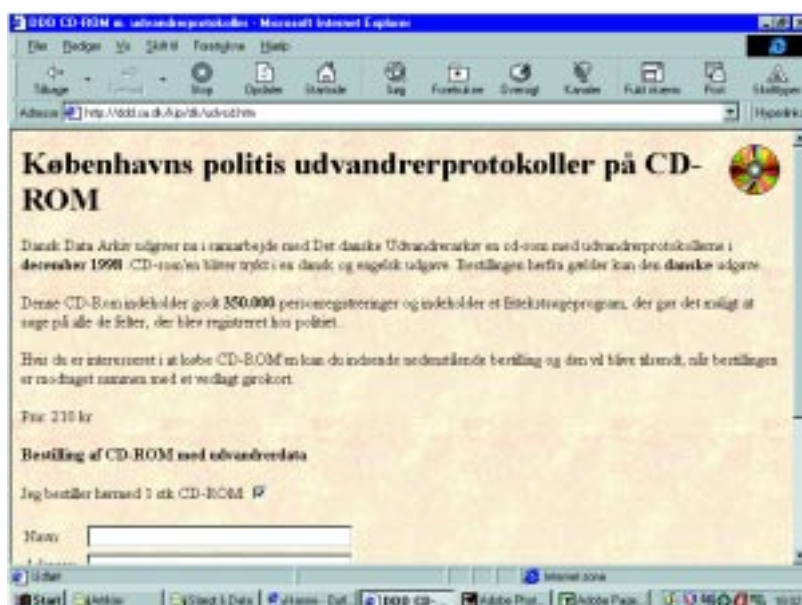
5. Internet

Nyt mødested på Internettet af Steen Venbjerg	97/1/6
Dis-Danmark på Internettet	97/1/7
Slægtsforskningskonference på Politiken On Line af Bent S. Falkenberg	97/1/8
"1845" for Århus amt på Internettet af Leif Dehnits	97/1/9
Fidonet, BBS telefonnumre for slægtsforskningsinteresserede	97/1/18
DisHjemmeSide / DisWeb af Jens Verner Nielsen	97/2/16
Brugervenlig information hos Kort & Matrikelstyrelsen af Sven Aage Petersen	98/2/4
The great site in Denmark af Leif Dehnits	98/2/26
Genealogy helplist af Arne Eckmann	98/3/12

6. Arkiverne

Nyt fra Arkiverne	97/3/31
Nyt fra Arkiverne	97/4/21
Spændende nyt fra Frederiksberg	98/1/24
Nyt fra arkiverne	97/2/44
Landsarkivet for Sønderjylland af Hans-Ole Mørk	98/1/25
Brugermøde på Landsarkivet i Aabenraa	98/1/26
Nyt fra arkiverne af Georg V. Jensen	98/2/32
Nyt fra arkiverne af Georg V. Jensen	98/1/23
Kopi-spredning af folketællingerne (information)	98/3/32

Nyheder fra DDA's homepage

Kildeindtastningskursus

DDA afholder årligt 2 endagskurser i kildeindtastning.
Næste kursus afholdes **torsdag den 15. april 1999** i lokalerne hos DDA i Odense.

For yderligere oplysning og evt. tilmelding kontakt
DDA, tlf. 66 11 30 10

På dette kursus bliver der en gennemgang af kildeindtastningsprogrammet, der bliver lejlighed til at arbejde med selvvalgte kilder og til i fællesskab at diskutere de problemer der er med læsningen og fortolkningen af de originale kilder.

Kalender i trykt form

De kunne også i gamle dage uden PC'er.
Prøv den! Den duer.

Eftertryk forbudt ***Evighedskalender*** Eftertryk forbudt

Tabel 1: Aarstallene				Tabel 2: Maanedstabellen													
e	1865	c	1904	d	c	1943	Januar				e	d	c	b	a	g	f
f	66	e	05	d	d	44	Februar				b	a	g	f	e	d	c
g	67	f	06	f	f	45	Marts				b	a	g	f	e	d	c
a	68	b	07	g	a	46	April				f	e	d	c	b	a	g
c	69	a	08	b	a	47	Maj				d	c	b	a	g	f	e
d	70	c	09	b	b	48	Juni				a	g	f	e	d	c	b
e	71	d	10	d	d	49	Juli				f	e	d	c	b	a	g
f	72	g	11	e	e	50	August				c	b	a	g	f	e	d
a	73	f	12	g	f	51	September				g	f	e	d	c	b	a
b	74	a	13	g	g	52	Oktober				e	d	c	b	a	g	f
c	75	b	14	b	b	53	November				b	a	g	f	e	d	c
d	76	e	15	c	c	54	December				g	f	e	d	c	b	a
f	77	d	16	e	d	55	1 8 15 22 29				S	L	F	T	O	Ti	M
g	78	f	17	e	e	56	2 9 16 23 30				M	S	L	F	T	O	Ti
a	79	g	18	g	a	57	3 10 17 24 31				Ti	M	S	L	F	T	O
b	80	c	19	a	a	58	4 11 18 25				O	Ti	M	S	L	F	T
d	81	b	20	c	b	59	5 12 19 26				T	O	Ti	M	S	L	F
e	82	d	21	c	c	60	6 13 20 27				F	T	O	Ti	M	S	L
f	83	e	22	e	e	61	7 14 21 28				L	F	T	O	Ti	M	S
g	84	a	23	f	f	62					<p><i>Vil De vide, paa hvilken Dag en Dato indtræffer, søg da i Tabel 1 Aarstallet, De ønsker. Ved Siden deraf staar et Bogstav, som gælder for Aaret</i></p> <p><i>Søg siden i Tabel 2 den ønskede Maaned; gaa ligefrem til samme Bogstav og ret ned til Dagen, De finder da den ønskede Dato til venstre i Ugekolonnen.</i></p>						
b	85	g	24	a	g	63											
c	86	b	25	a	a	64											
d	87	c	26	c	c	65											
e	88	d	27	d	d	66											
g	89	e	28	f	e	67											
a	90	g	29	f	f	68											
b	91	a	30	a	a	69											
c	92	d	31	b	b	70											
e	93	c	32	d	c	71											
f	94	e	33	d	d	72											
g	95	f	34	f	f	73											
a	96	b	35	g	g	74											
c	97	a	36	b	a	75											
d	98	c	37	b	b	76											
e	99	d	38	d	d	77											
f	1900	e	39	e	e	78											
g	01	f	40	g	f	79											
a	02	a	41	g	g	80											
b	03	b	42														

Skudaaret har to Bogstaver, det til venstre er for Januar og Februar, og det til højre for de andre Maaneder

Bemærk! Når det er Slut med 1980, begyndes atter med 1885 og saa fremdeles

Skifteuddrag af Bornholmske skifter før 1787

Da jeg for ca. 10 år siden begyndte at finde mine aner „rejste“ jeg fra Helsingør til landsarkivet i København, en tur på 50 km i bil. I starten gik det godt, jeg fik en masse med hjem. Som tiden gik, blev der længere imellem de gode nyheder, der gik også mere tid til at finde det, jeg søgte.

Pludselig fandt jeg ud af, at jeg kunne købe kirkebøger på filmkort og med et gammelt, men godt læseapparat (der var blevet umoderne i det firma jeg er ansat i), gik jeg i gang.

Der åbnede en nye verden for mig. Jeg kunne sidde hjemme i fred og ro og finde det jeg søgte. Jeg skulle ikke mere tænke så meget på klokken, for jeg skulle også nå at hente den mindste i børnehaven inden lukketid.

Jeg anbefaler alle, der ikke lige bor i nærheden af landsarkivet at købe kirkebøgerne. I tid og transport er en kirkebog hurtigt „tjent“ ind. Regn selv ud: En kirkebog fra 1730 til 1780 er antagelig på 5 filmkort. Pris ca. 80 kr. Et sogn fra ca. 1680 til 1713 rummer ca. 14 filmkort. Iflg. FDM koster en bil som min 2,20 pr kørt km. Det er billigere for mig at købe filmkort end at pendle til København. Jeg har en lille økonomisk éngangsudgift, men jeg sparer også en masse tid, plus jeg kan sidde med „mine“ kirkebøger, når jeg har tid.

Da kirkebøgerne var på plads kom spørgsmålet: Hvad så med skifter? Her er ingen filmkort, kun rullefilm. OK. Jeg købte dem på Rigsarkivet dengang til 200 kr., men nu skal de købes i Viborg til ca. 500 kr. Jeg fik mine filmruller, klippede dem op så

de passede ind i mit læseapparat og i et negativalbum. Så gik jeg i gang med at finde Jens Andersens far.

Jeg skrev alle Anders-skifter ned og fandt den jeg søgte. Et nyt navn dukkede op. Pludselig havde jeg en masse navne i min database. Jeg tænkte, at det måtte kunne bruges bedre, så jeg „afskrev“ samtlige skifter i det herred / sogn, jeg søgte i. Jeg nedskrev afdødes navn, enke/mand, arvinger og deres værger. Jeg har nu indtastet 16 skifteprotokoller på Bornholm, der dækker ca. 30.000 personer, der er bosiddende på Bornholm før 1787. Heriblandt er der også div. børn, der bor i andre landsdele. Bl.a. en søn der var præst i Rubjerg og Mårup kirke.

Disse skifteuddrag er at finde på print på Landsarkivet i København og på Lokalarlivet i Rønne. Dansk Data Arkiv kunne ikke bruge det i deres database.

Jeg har lavet skifteuddrag med registre af flg. skiftebøger på Bornholm. Målet er nu, alle Bornholmske skiftebøger før den første folketælling i 1787.

Hertil er der et samlet register på alle registre. For at få det til kun at fylde én diskette er det i TXT-format, der igen er pakket i ZIP-format.

Skifteuddraget kan købes for 50 kr. pr. skiftebog inkl. diskette og porto. Rummer det to disketter er prisen 60 kr. Det hele er skrevet i Word 97 og Access 97. Kan også fås i WP og Paradox.

Betaling: Forud pr. check. Girokort kan godt vedlægges, men det koster jo 7,00 kr. at indløse.

Det kan bestilles: John G. Christensen, Byholmvej 3, 3200 Helsingør, tlf. 48 79 57 51
e-mail: box3102@post1.tele.dk

Købstæder:

Hasle, Bog 1. 1700 - 1790
Rønne Bog 1. 1736 - 1754
Rønne Bog 2. 1753 - 1780
Rønne Bog 3. 1781 - 1784 (del 1 af denne bog, del 2 (1790-1805) er ikke med)
Rønne Bog 4. 1784 - 1789 og 1791.
Nexø Bog 1. 1743 - 1766
Nexø Bog 2. 1766 - 1811
Svaneke Bog 1. 1686 - 1736
Svaneke Bog 2. 1736 - 1775
Åkirkeby Bog 1. 1747 - 1822

Hammershus Birk: Bog 1. 1685 - 1742
Bog 2. 1742 - 1787

Nørre Herred:
Bog 1. 1761 - 1773
Bog 2. 1773 - 1793

Øster Herred: Bog 1: 1762 - 1775
Bog 2: 1775 - 1803. På vej. (færdig ca. okt. 1998)
Bog 3: 1788 - 1790. På vej (færdig ca. nov. 1998)

Sønder Herred: Færdig i 1999

Vester Herred: Færdig i 2000

Landsogne: Bog 1. 1681 - 1683.

Kildeindtastningsprojektet

- en opsamling

I det følgende vil jeg prøve at skildre udviklingen i kildeindtastningsprojektet siden starten i 1992 og frem til i dag. Dels for at give nyt tilkomne et indblik i projektet, dels for at anskueliggøre nogle af de vokseværks-vanskeligheder, som ligger i et sådant kæmpeprojekt.

Forhistorie

Fra slutningen af 1980'erne dukkede flere og flere edbafskrifter op af vore centrale slægts- og lokalhistoriske kilder - først og fremmet folketællinger og kirkebøger. Indtastningerne blev typisk lavet uafhængigt af hinanden, og afskrifterne blev derfor også foretaget på vidt forskellige måder, i vidt forskellige formater/programmer og efter vidt forskellige principper. Desuden var der flere tilfælde af dobbeltindtastninger, da der intet overblik var over eksisterende afskrifter.

Kildeoversigten

Mange afskrifter og tilhørende registre var kun kendte i meget begrænsede kredse. I DIS-Danmark begyndte vi i 1992 at indsamle oplysninger om eksisterende afskrifter; ikke bare edbafskrifter, men også afskrifter med blyant og skrivemaskine. Altsammen noget som kunne give os genveje til kilderne.

I et samarbejde med SLA (Sammenlutningen af Lokalarkiver) fik vi også indsamlet oplysninger om, hvad de lokalhistoriske arkiver havde af afskrifter.

På denne måde blev indsamlet i alt oplysninger om ca. 2900 afskrifter/indtastninger, og i eftersommeren 1993 blev det publiceret i et 96-siders særnummer „Kildeoversigten“, som udsendtes gratis til foreningens medlemmer samt alle lokal-

historiske arkiver i Danmark. Særnummeret kunne samtidig købes i løssalg, men er nu udsolgt i denne papirudgave.

Databasen, som „Kildeoversigten“ byggede på, blev i de efterfølgende år udbygget og gjort tilgængelig i en disketteudgave (DIS-Kilde). Den rummer oplysninger (sidst opdateret da DDA overtog de praktiske arbejder omkring modtagelsen af kildeindtastningerne omkring 1995) om ca. 4500 kildeafskrifter. Sammen med et læse-/søgeprogram kan disketten købes for 50 kroner ved henvendelse til vores ekspedition: Arne Julin.

SAKI (Samarbejdsgruppen for Kildeindtastninger)

I foråret 1992 blev der fra DIS-Danmarks side taget initiativ til oprettelse af en baggrundsgruppe (SAKI = Samarbejdsgruppen for Kildeindtastninger). Baggrundsgruppen blev sammensat af 8 personer, fra Statens Arkiver, lokalarkiverne, Universiteterne og selvfølgelig fra DIS-Danmark; Finn Andersen (LA i København), Bjarne Birkbak (SLA), Ole Degn (LA i Viborg), Gunner Lind (Københavns Universitet), Hans Jørgen Marker (DDA), Poul Olsen (Rigsarkivet), Elsebeth Paikin (DIS) og Svend-Erik Christensen (DIS). Vi havde alle på forskellige måder erfaringer edb og edb-indtastninger af kilder.

DDA (Dansk Data Arkiv) blev etableret i 1973, og det har siden 1. januar 1993 været en del af Statens Arkiver. Arkivet har til formål at indsamle, opbevare og formidle samfundsbeskrivende undersøgelser i edb-form, og inden kildeindtastningsprojektets start var der bl.a. allerede afleveret en del folketællinger til opbevaring.

Som forening var vi i DIS-Danmarks bestyrelse ikke i tvivl om, at vi ikke kunne påtage os at opbevare og tilgængeliggøre indtastningerne. Vi ville blive meget afhængige af enkeltpersoner, og alt for sårbare overfor uheld og „grundstødninger“. Arbejdet og opståede problemer ville hurtigt kunne overstige, hvad enkeltpersoner kunne overkomme i deres fritid. Faldt centrale personer fra kunne vi let komme i den situation, at ingen kunne/ville påtage at føre arbejdet videre. Skulle der lønmidler ind i billedet, så ville det også blive vanskeligt at håndtere for en forening i vores størrelse.

Første SAKI-Møde

Det første møde i SAKI blev holdt i juni 1992, og kort efter fulgte de næste par møder. På disse møder lavede vi på baggrund af vore fælles erfaringer et fælles grundlag for edb-indtastninger af først og fremmest folketællinger, men siden også kirkebøger og enkelte andre kilder. Der blev lavet skabeloner/strukturer til de enkelte folketællinger (de såkaldte SAKI-skabeloner), og der blev formuleret principper for indtastningerne. Alt sammen med det formål at skabe et godt funderet fælles grundlag, så det kunne blive muligt at sammenkoble indtastningerne til større enheder, og gøre brugen af dem let.

Indtastningsprogrammet KIP

Skabelonerne/strukturerne forudsatte brug af databaser. Vi kunne imidlertid ikke bygge på, at alle interesserede indtastere havde adgang et brugbart databaseprogram. Det letteste ville naturligvis være, at der blev lavet et særligt indtastningsprogram, som lige netop rummede de felter og oplysninger, som der

skulle til. På baggrund af en DOS-version af databaseprogrammet Paradox, udarbejdede Elsebeth Paikin Kildeindtastningsprogrammet KIP (en runtime-version), som netop fulgte de konstruerede skabeloner/strukturer. DDA var med i udviklingen og betalte runtime-udgaven. KIP-programmet (KIP1) er siden kommet i en revideret og udvidet version (KIP2), men det er stadigvæk baseret på DOS-versionen af Paradox.

KIP er kun tænkt som et indtastningsprogram, hvor data let kan indtastes og let kan udtrækkes på diskette; ønsker man at underkaste de indtastede data sorteringer o.l., eller ønsker man særlige udskrifter, må man trække en kopi over i et fuldt databaseprogram. Langt de fleste indtastninger er siden blevet foretaget i indtastningsprogrammet KIP. Programmet kan købes af interesserede indtastere hos DDA (Dansk Data Arkiv) for 50 kroner inkl. en indtastningsvejledning.

Som nr. 65 i serien „DDA Nyt“, udsendte DDA i foråret 1993 resultatet af baggrundsgruppens arbejde, nemlig „SAKI's vejledning til kildeindtastning“, hvori der bl.a. var en brugervejledning til KIP samt en opstilling af alle strukturerne til folketællingerne og andre centrale arkivalier.

Denne bog kan ikke fås mere, men nye indtastere modtager en kopi af denne som indtastningsvejledning.

KOKI (Koordinationsgruppen til Kildeindtastninger)

Meget tidligt blev KOKI (Koordinationsgruppen til Kildeindtastninger) etableret med det formål at have et fælles sted, hvor oplysninger om afskrifter eller indtastninger blev samlet. Her kunne samtidigt foretages koordineringer i indtast-

ningsarbejdet, så flere indtastere ikke udførte det samme arbejde, og indtastere med samme interesseområde kunne blive sat i kontakt med hinanden. Der var først og fremmest tale om en vedligeholdelse af den database, som havde udgjort grundlaget for DIS-Danmarks særnummer „Kildeoversigten“ i 1993, men der skulle naturligvis også følges med i de igangværende/planlagte indtastninger. KOKI kom til at bestå af Hanne Marie Rud (DIS) og Elsebeth Paikin (DIS).

Udviklingen siden 1992

Siden opstarten i 1992-93 er udviklingen gået stærkt på flere felter. I „Slægt & Data“ har vi med mellemrum kunnet se, at mængden af afleverede afskrifter i SAKI-format til DDA er vokset eksplosionsagtigt. Ved udgangen af 1995 var der registreret ca. 250.000 personer fra de forskellige folketællinger. Nu - 3 år senere - ved udgangen af 1998 er dette antal 5-doblet, således at der nu er ca. 1.500.000 personer registreret.

Hovedvægten af afskrifterne ligger på de ældste og mindst komplicerede folketællinger, og folketællingerne 1787 og 1801 har nået en dækningsgrad på over 30 %. Fortsættes med samme tempo vil der ikke gå mange år, før der er opnået komplette edb-registreringer af hele Danmark for de ældste årsgange.

Mere end 200 forskellige frivillige indtastere har uden at få en krone for det brugt et utal af timer på at indtaste de personer fra de mange forskellige tællinger til glæde for først og fremmest andre slægtsforskere og lokalhistorikere. Efterhånden som mere og mere bliver indtastet i dette brede folkelige projekt, vil det også få stor værdi for

historikere, demografer, samfundsanalytikere m.fl. I det hele taget er der tale om opbygningen af et fantastisk materiale til belysning af den danske befolkning i især 1700- og 1800-tallet.

DDAs arbejde med projektet

Det er nok kun de færreste, der forestiller sig, hvilke ressourcer der skal til at klare den daglige drift af projektet på DDA. Dialoger/korrespondancer med indtastere, der skal i gang med at indtaste eller igangværende indtastere, som er løbet ind i et eller andet problem; lige fra problemer med kilden til mere tekniske vanskeligheder ved indtastningerne.

Når de færdige indtastninger (nu taler vi først og fremmest om folketællinger) modtages på DDA, skal de registeres og ikke sjældent er der problemer med dem, således at det skal følges op, og indtaster kontaktes. Igen kan det være lige fra misforståelser omkring kilden og dokumentationen og til ulæselige disketter.

Det indkomne skal omformes til en „evigtvarende“ form, således at den altid vil kunne læses - også når fremtidige systemer og programmer overtager. Det afleverede skal registreres, der skal kvitteres for modtagelsen, og det skal gøres tilgængelig for andre brugere. D.v.s. gøres klar til Internettet og lægges ind der samt gøres klar til den næste CD-Rom.

Eventuelle rettelser - måske på grund af en senere korrekturlæsning - til allerede afleverede afskrifter skal enten rettes på DDA eller gemmes der til senere håndtering.

I den anden ende sidder der så en lang række brugere, som via CD-Rom og Internettet „kritisk“ bruger materialet, og finder fejl og mangler

eller ting som kræver en forklaring. Disse henvender sig så direkte til DDA eller indirekte ved f.eks. at påpege tingene i Internettets nyhedsgruppe for slægtsforskning, det sidste måske i den tro, at man på DDA også sidder og følger med i de forskellige konferencer.

DDA afsætter i øjeblikket et årsværk til projektet, men har indtil nu inklusiv formidlingen på Internettet og udgivelserne af CD-rom-udgaverne brugt i størrelsesordenen 10 årsværk. Meget lavt sat taler vi om samlede udgifter på 2-3 millioner kroner. Naturligvis er der også indtægter, men disse er nu langt bagefter. En fondsansøgning i 1996 gav lidt over 500.000 kroner, men siden har det ikke været muligt at få eksterne tilskud. I øjeblikket regnes med at CD-Rom-udgaven årligt kan indtjene ca. et halvt årsværk.

Som forening har DIS-Danmark kun en begrænset mulighed for at bidrage økonomisk til projektet. For det første vil det kun kunne blive en mindre del af „hullet“, vi kan dække, og for det andet har vi gennem årene afholdt en del udgifter omkring projektet. Næsten alle frivillige indtastere kommer fra DIS-Danmarks rækker, og det vil måske også være lidt urimeligt, at de også i større målestok skal være med til at betale for projektet via medlemskontingentet. Da projektet rummer meget bredere perspektiver, burde de afgørende midler også komme fra større kasser. I Norge og Sverige har tilsvarende projekter haft en lidt større offentlig bevågenhed. Heldigvis kan flere og flere se perspektivene i det igangværende projekt, men det er selvfølgelig ikke nok.

Brugerbetaling er også inde i billedet på forskellige måder, men der skal hele tiden tages hensyn til, at indtastningsarbejdet udføres af

ulønnede og frivillige, og det indtastede ikke bør udnyttes kommercielt; kun til at skaffe direkte indtægter til projektets drift.

I en periode omkring sommeren 1997 kørte DDA på lavt blus, da den tidligere leder af arkivet pludselig døde. En række beslutninger og tiltag blev i denne periode udskudt, indtil den nye leder, Hans Jørgen Marker, var på plads. Desuden har et par centrale kontaktpersoner på DDA skiftet job, og nye skulle lige sættes ind i sagerne igen.

KOKIs arbejde overført til DDA Efterhånden som alle afskrifter næsten udelukkende i dag laves via edb og med DDA som samlested, har det været naturligt, at KOKIs arbejde med at koordinere indtastningerne og uddeling af registreringsnumre til nye indtastere er blevet overført til DDA, så det er samlet på et sted. Fra omkring 1997 er det således blevet DDA, man først og fremmest henvender sig til, når man ønsker at gå i gang med en indtastning.

Fremtiden

Et af de store problemer er økonomien i projektet og dermed de tidsmæssige ressourcer, som DDA kan afsætte til det. Her forsøger man inden for de økonomiske rammer at udfylde alle opgaver, men der er selvsagt mange personer som „rykker“ i arkivet omkring kildeindtastningsprojektet. Her må man forsøge at forstå projektets ressourcemæssige situation og have den nødvendige tålmodighed. Ligeledes må det være forståeligt at modtagelse og opbevaring af indtastningerne opprioriteres i forhold til f.eks. henvendelser fra gratis-brugere som har fundet en eller anden fejl ved Internetudgaven.

Et af de fremvoksende problemer er at KIP er til DOS-styresystemet, og

alle vil jo i dag bruge Windows med dets smarte funktioner. Frivillige har af flere omgange arbejdet med at få programmeret en Windows-udgave af KIP, men det er hver gang strandet - problemet vil her også være, at opfølgning og forbedringer kan blive usikre at opnå. Det mest sikre er nok at betale sig fra programmeringsopgaven, men her savnes igen midler.

Det er planen, at etablere en egentlig bestyrelse for projektet, så det i højere grad bliver løsrevet fra DDA, og i højere grad får en selvstændig økonomi. Dette vil utvivlsomt stille projektet i et bedre lys, når eksterne midler skal forsøges skaffet til projektet.

Manualerne til den nyeste udgave af KIP har været et andet problem, idet der har manglet tid og ressourcer til at udbygge disse. Også her må vi håbe at tingene efterhånden kommer på plads.

Ovenstående er skrevet på baggrund af mit kendskab til Kildeindtastningsprojektet via møderne i SAKI, som i de senere år ikke har været så mange, samt hvad jeg ellers har kunnet læse rundt omkring.

Programsituationen netop nu omkring KIP og en eventuel forestående Windows-udgave samt hele arbejdsgangen på DDA og status i øjeblikket, vil nok bedre kunne redegøres for af Elsebeth Paikin og DDA, men da der fra disse ikke har været informeret herom i Slægt & Data de sidste par år, har jeg også her forsøgt mig på dette felt.

Svend-Erik Christiansen
Hvedebjergvej 24
8220 Brabrand
Tlf. 86 252 252
email: sec@forum.dk